Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid

> Retouradres Postbus 90801 2509 LV Den Haag

De voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Prinses Irenestraat 6
2595 BD Den Haag

Postbus 90801
2509 LV Den Haag
T 070 333 44 44

Onze referentie
2025-

Bijlage(n)
Artikel 2 Fvw onderzoek tussentijds maatregelenbesluit
Artikel 2 Fvw onderzoek wetsvoorstel handhaving sociale zekerheid en onderliggende regelgeving

Datum
Betreft Openbaarmaking en appreciatie van de artikel 2 Fvw-onderzoeken wetsvoorstel handhaving sociale zekerheid

In 2025 heeft het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) opdracht gegeven om een onderzoek te doen krachtens artikel 2 van de Financiële-verhoudingswet (Fvw). Het onderzoek is gericht op nieuwe of gewijzigde taken in het wetsvoorstel handhaving sociale zekerheid en onderliggende besluiten. Eerder is ook al een art. 2 Fvw onderzoek uitgevoerd; toen specifiek naar wijzigingen voor het (tussentijdse) maatregelenbesluit. Deze onderzoeken zijn uitgevoerd door adviesbureau De Galan Groep en treft u aan in de bijlage. In de ambtelijke begeleidingscommissie waren naast SZW ook BZK, de VNG en Divosa vertegenwoordigd. Tevens is een validatiesessie met vertegenwoordigers van de deelnemende gemeenten en deze commissie georganiseerd.

De onderzoeksresultaten zijn in april en eind september 2025 opgeleverd. Middels deze oplegger en appreciatie beschrijven we wat wij vinden van de uitkomsten, welke argumenten leiden tot het kiezen van een punt binnen eventuele bandbreedtes van de financiële gevolgen voor gemeenten en de benodigde budgettaire verwerking van de SZW-begroting naar het Gemeentefonds.

De uitkomsten van het onderzoek naar het wetsvoorstel en onderliggende besluiten
Dit is onderzoek is, net als het vorige art. 2 Fvw onderzoek naar de tussentijdse wijziging van het maatregelenbesluit, uitgevoerd volgens de gebruikelijke standaarden die gelden voor onderzoek voor het Rijk. Bovendien zien we in de selectie van de onderzoeksdeelnemers een goede spreiding tussen gemeentegrootte en organisatiesoort. Dit leidt ertoe dat we, net als bij het vorige onderzoek, vertrouwen hebben in de algemene uitkomsten van het onderzoek.

Bandbreedtes
Voor veel deelonderwerpen is de uitkomst niet een cijfer, maar een bandbreedte van de financiële gevolgen voor gemeenten. Voor het verwerken van de uitkomsten naar financiële instrumenten (zoals een begroting) is echter wel een eenduidig cijfer nodig. Dat dwingt tot een beargumenteerde keuze.

Deze keuze zullen we per post uit het onderzoek kort toelichten. Het uitgangspunt hierbij is dat de kosten realistisch, representatief en onderbouwd zijn.

Informatieverplichting (p. 22)
De bandbreedte van deze post loopt best uiteen. Het is belangrijk om op te merken dat de maximale inschatting gebaseerd is op de input van slechts één participant. De consensus op de validatiesessie was dan ook dat er waarschijnlijk geen aanzienlijke extra kosten zijn door de nieuwe informatieverplichting, omdat deze vaak al kan worden opgenomen bij bijvoorbeeld de handhavingsbeschikking. Bovendien is de verplichting vormvrij. Op basis van deze overwegingen ligt het voor de hand bij deze post aan de minimale kosteninschatting van de bandbreedte te gaan zitten.

Tijdens het implementatietraject kan het blijken dat er onverhoopt toch aanzienlijke kosten zijn verbonden aan het implementeren of structureel uitvoeren van deze verplichting. Als het eerste het geval blijkt te zijn, dan kunnen deze incidentele kosten gevonden worden in de tijdelijke middelen beschikbaar voor het wetsvoorstel. Indien het laatste het geval is, dan is het de intentie van SZW om hiervoor bij de voorjaarsbesluitvorming van 2027 gelden voor te vinden. Dit geldt ook voor de volgende post afwegingskader. Derhalve wordt in de onderliggende besluiten een financiële passage opgenomen hoe om te gaan met financiële effecten na invoering van het wetsvoorstel en de besluiten.

Afwegingskader (p. 24-25)
Bij deze post is de afweging dezelfde als bij de vorige post informatieverplichting, de maximale bandbreedte betreft een enkel datapunt. Hierbij merken we wel op dat als blijkt dat kosten in de toekomst anders uitpakken dan verwacht, bijvoorbeeld bij de invoeringstoets of de wetsevaluatie, dat we deze aannames heroverwegen.

Recidive (p. 26)
Het onderzoeksbureau geeft hierbij aan dat er eigenlijk geen input is ontvangen waaruit blijkt dat deze aanpassing zou leiden tot een kostenverschil. Het is dan ook meer voor de hand liggend om de minimale kosteninschatting van de bandbreedte te kiezen.

Tijdsinzet boetes (p. 27)
Tijdens de validatiesessie is aangegeven dat er sprake kan zijn van een minder óf meer effect, en dat hierbij het beste gerekend kan worden een neutraal effect. Dat nemen wij over.

Afname inkomsten boetes (p. 29)
Bij deze post geldt dezelfde argumentatie als bij de vorige post tijdsinzet boetes: het kan stijgen of dalen. Hierbij stelt SZW voor om deze kosten expliciet mee te laten lopen bij de invoeringstoets, en dan te bepalen óf er een effect is. Daarnaast merken we wel op dat de afname van de inkomsten uit bestuurlijke boetes niet behoren tot het rond krijgen van de begroting van uitvoeringsorganisaties. De regering acht het onwenselijk dat de bestuurlijke boete ingezet wordt als financieel middel. Ook benadrukken we dat een financiële prikkel (taakstelling) geen onderdeel is van het nalevingsbeleid in de sociale zekerheid.

Subtotaal structureel (p.31)
Op basis van de bovenstaande argumenten worden de structurele kosten op € 0,773 miljoen geapprecieerd. Als de hierboven toegelichte aannames niet kloppen, en de uitvoeringskosten hoger blijken te liggen, zullen de structurele uitvoeringskosten worden heroverwogen.

Aanpassen beleidsnota (p. 33)
Hierbij zijn er geen overduidelijke argumenten om te kiezen voor de maximale of de minimale kosteninschatting van de bandbreedte, dus ligt middelen voor de hand als keuze.

Trainen en opleiden (p. 35)
Bij deze post moet wel rekening gehouden worden dat in het eerste artikel 2-Fvw onderzoek als uitgangspunt twee uur training per medewerker over de nieuwe regelgeving is genomen. Deze tijd en kosten worden niet dubbel gerekend. Het midden van de bandbreedte is wederom een logische keuze.

ICT (p. 36)
Gelet op de impact van onvolkomenheden in de ICT, is het raadzaam om aan de maximale kosteninschatting van deze bandbreedte te gaan zitten.

Subtotaal incidenteel (p. 36)
Bovenstaande argumenten leiden ertoe dat de incidentele kosten op € 2,212 miljoen worden geapprecieerd.

Totaal financiële gevolgen
De totale verwachte incidentele gevolgen voor de uitvoeringskosten bedragen € 2,212 miljoen. De totale verwachte structurele gevolgen voor de uitvoeringskosten bedragen € 0,773 miljoen. Er wordt geen effect op het BUIG-budget verwacht.

	X € 1 mln.
Uitvoeringskosten wetsvoorstel en onderliggende besluiten	
Structurele uitvoeringskosten	
Informatieverplichting	-
Nieuw afwegingskader	0,773
Kan-bepaling recidive	-
Tijdsinzet boetes	-
Totaal structurele uitvoeringskosten	*0,773*
Incidentele uitvoeringskosten	
Aanpassen beleidsnota	0,965
Trainen en opleiden	0,972
ICT	0,275
Totaal incidentele uitvoeringskosten	*2,212*
Effect op BUIG	
Afname inkomsten boetes	-
Totaal effect op BUIG	-

Deze financiële gevolgen worden binnen de SZW-begroting gedekt.

Tussentijds onderzoek maatregelenbesluit
Eerder is een ander art. 2 onderzoek uitgevoerd naar de uitvoering van het (tussentijdse) maatregelenbesluit. Momenteel lijkt de situatie waarschijnlijk dat dit besluit tegelijkertijd inwerking treedt met het wetsvoorstel Handhaving sociale zekerheid. Niet alleen leidt dat ertoe dat de kosten van deze twee onderzoeken dan bij elkaar moeten worden opgeteld, maar ook dat de kosten van het vorige onderzoek moet worden geactualiseerd krachtens bijlage IV. Deze eerdere kosten zijn eerder al opgenomen in de financiële paragraaf van het besluit, zo komen de nieuwe bevindingen in de financiële paragrafen van het boetebesluit c.q. het tweede maatregelbesluit.
De aanvullende incidentele kosten als gevolg van het actualiseren van de tarieven bedragen € 0,56 miljoen. Daarmee komen de incidentele uitvoeringskosten uit op € 4,36 miljoen. Het actualiseren van de tarieven heeft geen gevolgen voor de structurele uitvoeringskosten. De structurele uitvoeringskosten blijven € 1 miljoen.

Uitvoeringskosten Tussentijdse maatregelen	**X € 1 mln.**
Structurele uitvoeringskosten	1,0
Incidentele uitvoeringskosten	4,36

Deze financiële gevolgen worden binnen de SZW-begroting gedekt.

In het kader van het eerste onderzoek is besloten om de kosten te middelen, omdat er geen sterke aanleidingen waren om voor de minimale of de maximale kosteninschatting te gaan. Bovendien bleek een reden om niet voor de minimale kosteninschatting te gaan dat niet alle kosten duidelijk in beeld konden worden gebracht en een reden om niet voor de maximale kosteninschatting te kiezen dat een deel van de kosten, zoals voor het opstellen van modelverordeningen, bij het ministerie ligt en niet bij de uitvoering.

Hoe gaan we deze kosten opnemen
De totale verwachte uitvoeringskosten voor het wetsvoorstel Handhaving sociale zekerheid en de onderliggende regelgeving, gebaseerd op de art. 2 Fvw-onderzoeken, zijn weergegeven in onderstaande tabel.

Getotaliseerde Uitvoeringskosten beide onderzoeken	**X € 1 mln.**
Structurele uitvoeringskosten	1,773
Incidentele uitvoeringskosten	6,572

Zoals hierboven reeds aangegeven worden de financiële gevolgen voor de gemeenten van beide onderzoeken volledig binnen de SZW-begroting gedekt. Bij voorjaarnota 2026 worden de getotaliseerde incidentele en structurele uitvoeringskosten budgettair verwerkt middels een begrotingsmutatie van SZW naar het Gemeentefonds. Zodat het in de meicirculaire Gemeentefonds 2026 kan worden opgenomen.

Ten slotte

In de laatste versie van het onderzoeksrapport zijn twee fouten geconstateerd qua getallen. Op pagina 35 staat in de tekst een uurtarief van 69 euro, dit moet 74 zijn. Het juiste getal is in de berekening wel goed meegenomen. Op pagina 38 staat in de tekst een bedrag van € 3,9 miljoen; dit zou € 5,9 miljoen moeten zijn. In de berekeningen zijn de juiste getallen meegenomen. De berekeningen zijn correct, de fouten betreffen dus alleen onjuistheden in de toelichtende tekst.

Datum

Onze referentie
2025-

De Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,

Mariëlle Paul

De Staatssecretaris Participatie en Integratie,

J.N.J. Nobel